

1. Việt vị là gì?

Trong môn bóng đá, người người thắc mắc, để chỉ lỗi vị trí của cầu thủ đang thi đấu trên sân, có những từ khiến nhiều người khó phân biệt được là “liệt vị”, “thiệt vị” và “việt vị”. Các từ này có âm đọc gần giống nhau nên thường gây nhầm lẫn và trong trường hợp này từ chính xác là “việt vị”.

Trong từ điển tiếng Việt (Hoàng Phê chủ biên, 1992) định nghĩa như sau: *"Việt vị là lỗi của cầu thủ bóng đá khi nhận bóng để tiến công ở sân đối phương mà phía trước không có hai cầu thủ của đối phương"*, có nghĩa là tức nhận bóng gần khung thành, phía dưới hàng hậu vệ của đối phương, khi trước mặt chỉ còn thủ môn của đối thủ và khi bóng còn ở sau cầu thủ. Trong cuốn từ điển này cũng chỉ ghi nhận một từ “việt vị” với định nghĩa đã nêu trên.

Việt vị được đặt theo từ gốc Hán Việt, trong tiếng Anh được gọi là Offside với “Việt” là vượt qua, vượt lên, “vị” là nơi, chỗ, vị trí. “Việt vị” nghĩa là cầu thủ bóng đá đã vượt quá vị trí mà luật bóng đá quy định trong các tình huống tấn công.

1.1. Luật việt vị có từ khi nào?

Luật việt vị là luật thứ XI trong Luật Bóng đá (Laws of the Game) được soạn thảo và công bố bởi FIFA. Luật này được ban hành nhằm việc hạn chế khả năng giành lợi thế của cầu thủ đội tấn công bằng việc đợi bóng trong trường hợp ở giữa cầu thủ này và khung thành chỉ có thủ môn hoặc người hậu vệ cuối cùng của bên đối phương. Luật này đảm bảo chơi đẹp và liên tục, thúc đẩy sự phát triển chiến thuật cũng như đa dạng lối chơi trong bóng đá. Luật việt vị là một trong những luật khá khó giải thích và khó thực thi đúng đắn nhất trong bóng đá.

Nhằm đảm bảo chơi đẹp, công bằng trong trận bóng, vào cuối thế kỷ 18, luật việt vị ra đời khi các trường ở Anh bắt đầu chơi bóng đá. Ở thời kỳ này, luật việt vị sân 11 người, sân 7 người, sân 5 người nghiêm ngặt hơn hiện nay rất nhiều.

Tính đến thời điểm này, FIFA đã thay đổi điều luật việt vị đá bóng khá nhiều lần:

- Năm 1848: Luật việt vị ra đời một cách hoàn chỉnh với quy tắc Cambridge. Lúc này cầu thủ đã hiểu việt vị là như nào. Tuy nhiên luật lại quy định phải có ít nhất 4 người đối phương đứng sau.
- Năm 1866: Luật mới cũng áp dụng quy tắc Cambridge. Số người được giảm xuống còn 3.
- Năm 1925: Luật đổi thành ít hơn 2 người và sử dụng cho tới hiện nay.

- Năm 2005: FIFA tiếp tục thay đổi luật. Cầu thủ đang việt vị vẫn được phép chạm bóng từ đường chuyền về hoặc cản phá chủ ý của đối thủ. Khi đó trọng tài không thổi phạt.
- Năm 2013: Luật việt vị mới nhất được FIFA thay đổi. Cầu thủ vẫn được phép chạm bóng khi đối phương chuyền về. Tuy nhiên việc cản phá của đối thủ thì cầu thủ không được chạm bóng. Ngoài ra cầu thủ đang việt vị có ý đồ cản trở hậu vệ đội bạn sẽ bị thổi phạt.

1.2. Luật việt vị mới nhất của FIFA

Theo điều chỉnh mới nhất vừa được FIFA cùng cơ quan phụ trách soạn thảo luật của cho tổ chức này là Ủy ban Bóng đá Quốc tế (IFAB) thông qua ngày 28/7/2013 cho biết “một cầu thủ rơi vào thế việt vị sẽ không thể nhận bóng hợp lệ trong mọi trường hợp, ngay cả khi đối phương di chuyển và chạm vào bóng”.

1.3. Luật việt vị được xác định như thế nào?

Theo quy định của FIFA, Luật việt vị xác định khi một cầu thủ đứng ở vị trí bóng được đưa về phía trước (về nửa sân đối phương), đồng thời không có cầu thủ đối phương nào ngăn cách giữa cầu thủ này và thủ môn đối phương.

Khi ở tư thế việt vị, cầu thủ không được xét là hành vi phạm lỗi vì đây là thời điểm cầu thủ bắt chọt ở vị trí việt vị mà không nhận ra hoặc cố gắng chơi bóng mà họ sẽ được coi là "tích cực tham gia chơi bóng".

Nếu cầu thủ ở tình huống việt vị, trọng tài biên sẽ căng cờ phát lên cao. Khi đó, trọng tài chính trên sân sẽ thổi còi để dừng pha đi bóng lại.

Trọng tài biên thường sẽ là người chịu trách nhiệm quan sát và bắt lỗi việt vị của các cầu thủ vì vị trí của họ là dọc theo đường biên nên có góc nhìn thuận lợi và chính xác để đưa ra những quyết định phạt cờ báo việt vị. Khi cầu thủ bị căng cờ báo ở tư thế việt vị hình phạt duy nhất là bóng được trả lại cho đối thủ để bắt đầu lại dưới dạng cú đá phạt ở điểm việt vị cố định tại nửa sân của họ.

Tuy nhiên với lối đá và cách chơi bóng kỹ thuật ngày càng nhanh và tiến bộ của các cầu thủ thì có rất nhiều trường hợp vì tình huống diễn ra quá nhanh và bất ngờ nên trọng tài biên có thể không quan sát kịp hoặc đưa ra những quyết định sai gây bất lợi cho cả trận đấu. Để khắc phục điều này công nghệ VAR tiên tiến ra đời nhằm hỗ trợ các trọng tài trong tình huống việt vị, trong tất cả các tình huống gây tranh cãi. Giúp những người cầm cân nảy mực của trận đấu đưa ra những quyết định chính xác và công tâm nhất.

2. Lỗi việt vị trong bóng đá

2.1. Lỗi việt vị là gì?

Theo quy định của Hội đồng Liên đoàn Bóng đá Quốc tế (IFAB), “*Tại thời điểm khi cầu thủ tấn công phát bóng, ở phần sân đối phương, người nhận bóng gần khung thành hơn hậu vệ áp chốt của đối phương, đồng thời người nhận bóng gần khung thành hơn bóng*”, khi đó người nhận bị mắc lỗi việt vị.

2.2. Vị trí việt vị trong bóng đá là vị trí đáp ứng các điều kiện sau

- Cầu thủ đứng ở phần sân của đối phương
- Có ít hơn 2 cầu thủ của đội bạn đứng giữa cầu thủ và đường biên ngang cuối sân đội đối phương
- Cầu thủ đó có tham gia vào đường bóng
- Cầu thủ đó đứng ở hướng tấn công khung thành đội bạn

Với 3 điều kiện đầu tiên, thủ môn được tính là một cầu thủ của đội đối phương, mặc dù thủ môn thường đứng ở vị trí thấp nhất trong đội hình nhưng ở một thời điểm bất kỳ thì không nhất thiết thủ môn sẽ thuộc một trong hai cầu thủ đội bạn cuối cùng.

Cầu thủ được xác định là đứng ở vị trí việt vị khi đủ các điều kiện kể trên chỉ bị thổi phạt và coi là mắc lỗi việt vị ở thời điểm đồng đội chuyền bóng, chạm bóng và cầu thủ đó tham gia một cách tích cực vào đường bóng như tham gia tranh chấp lấy bóng hay cản trở đối phương tham gia ngăn chặn tình huống bóng đó.

Có thể hiểu đơn giản là bất cứ bộ phận nào như đầu, thân mình hoặc bàn chân đứng gần với đường biên ngang của sân đối phương hơn bóng và cầu thủ của đối phương cuối cùng thứ 2 (không gồm cánh tay) thì là vị trí việt vị.

2.3. Phạm lỗi việt vị

Một cầu thủ đứng ở vị trí việt vị không được coi là phạm lỗi việt vị nếu anh ta không tham gia vào đường bóng.

Cầu thủ này sẽ bị xử phạt việt vị khi chạm bóng hoặc nhận bóng từ đồng đội theo, nhận định từ trọng tài cầu thủ đó tham gia vào đường bóng một cách tích cực như:

- Tham gia vào tình huống bóng
- Cản trở đội đối phương
- Cố tình chiếm lợi thế trong tình huống việt vị
- Cầu thủ đứng ở vị trí việt vị và tiếp xúc với bóng sẽ không bị phạt nếu thuộc một trong 3 trường hợp sau: quả ném biên, quả phạt góc, quả phát bóng.

Tất cả các trường hợp cầu thủ vi phạm lỗi việt vị sẽ bị thổi phạt. Trọng tài biên phát hiện lỗi việt vị sẽ vẫy cờ báo hiệu cho trọng tài chính. Trọng tài sẽ cho đội đối phương hưởng quả phạt tại nơi xảy ra lỗi.